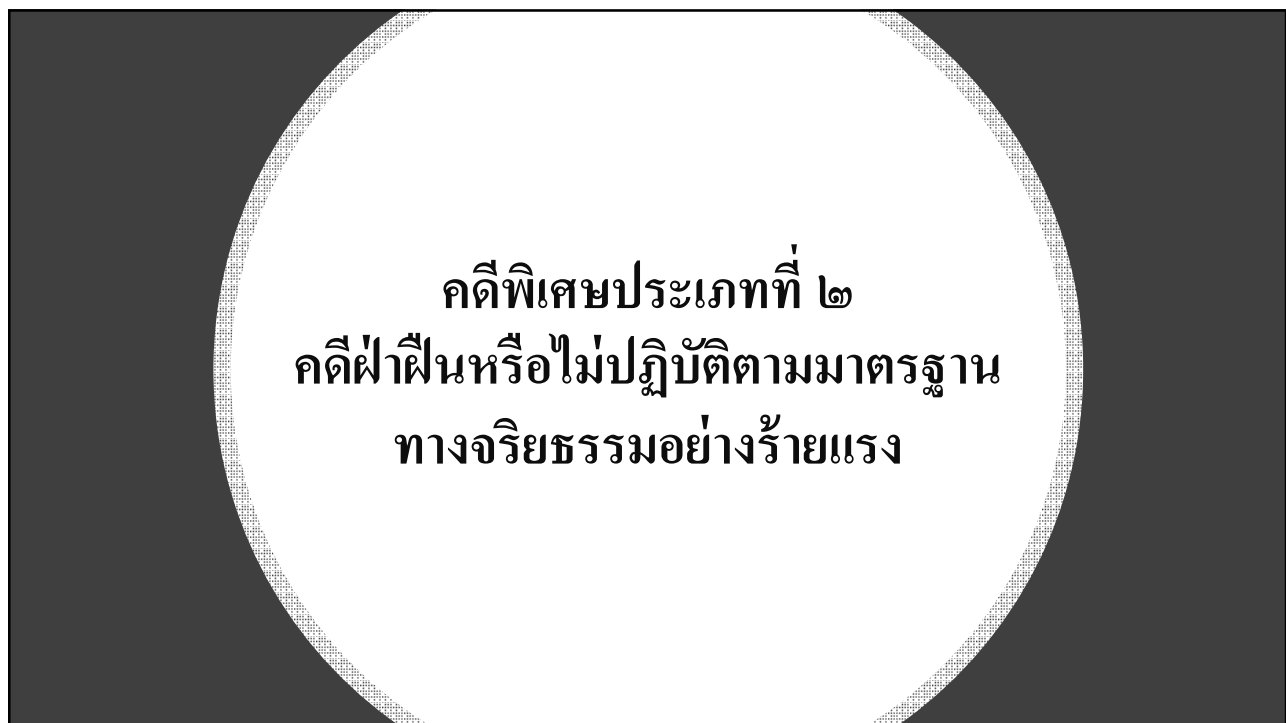

หลักทั่วไปในเรื่องจริยธรรม

1

โดยหลักทั่วไป เรื่องจริยธรรมเป็นเรื่องภายในของแต่ละองค์กรที่ให้มีการควบคุมกันเอง เช่น สภาทนายความกรณีทนายฝ่าฝืนจริยธรรมก็เป็นเรื่องของสภาทนายความ ในอดีตเรื่องจริยธรรมของบรรดาสมาชิกสภา ก็เป็นเรื่องของแต่ละสภาเป็นผู้ดำเนินการ แต่พบว่า ยังไม่มีประสิทธิภาพ

2

ดังนั้น รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ จึงได้กำหนดให้ศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และตำแหน่งต่าง ๆ ที่กำหนดไว้มีการกระทำที่ฝ่าฝืนจริยธรรมอย่างร้ายแรง โดยหวังว่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

มานิตย์ จุมปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

3

คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ วรรคสาม กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

มานิตย์ จุมปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

4

อำนาจในการ พิจารณา และอำนาจ ในการตัดสินคดี

ในกรณีที่มีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีอำนาจในการพิจารณา ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๔ (๑) แต่ศาลที่จะมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษา คือ ศาลฎีกา ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๕ (๑) ซึ่งไม่ใช่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อนึ่ง บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องใหม่ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

มานิตย์ จุลปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

5

การส่งเรื่องของ ป.ป.ช.
กรณีผู้ดำรงตำแหน่ง
ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อ
หน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติ
หน้าที่หรือใช้อำนาจขัด
ต่อบทบัญญัติแห่ง
รัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย
หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ตามมาตรฐานทาง
จริยธรรมอย่างร้ายแรง

มาตรา ๒๓๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใดมีพฤติการณ์ตามมาตรา ๒๓๔ (๑) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ได้สวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

มานิตย์ จุลปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

6

ต่อ

(๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม

(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มานิตย์ จุลปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

7

ต่อ

เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ผิดกรณีหรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นและจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้ริบทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

มานิตย์ จุลปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

8

ต่อ

การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้นำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม

หมายเหตุ-ต้องดูพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบ

มานิตย์ จุลปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

9

ข้อสังเกต

ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนกรณีผู้ดำรงตำแหน่งฯ มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

แต่ศาลที่จะมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีจะแตกต่างกัน ดังนี้

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในกรณีผู้ดำรงตำแหน่งฯ มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ศาลฎีกา ในกรณีผู้ดำรงตำแหน่งฯ ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

มานิตย์ จุลปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

10

มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561

- มาตรฐานนี้ออกตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๑๙ และนำไปใช้กับ ส.ส. และ ส.ว. รวมทั้งคณะรัฐมนตรีด้วย ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง

หมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์

ข้อ ๕ ต้องยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ข้อ ๖ ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ข้อ ๗ ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

ข้อ ๘ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติกรรมที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ข้อ ๙ ต้องไม่ขอ ไม่เรียก ไม่รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๐ ต้องไม่รับของขวัญของกำนัล ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เว้นแต่เป็นการรับจากการให้โดยธรรมจรรยา และการรับที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้รับได้

หมวด ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก

ข้อ ๑๑ ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม

ข้อ ๑๒ ยึดมั่นหลักนิติธรรม และประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อ ๑๓ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ เป็นกลาง และปราศจากอคติโดยไม่หวั่นไหวต่ออิทธิพล กระแสสังคม หรือแรงกดดันอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแห่งสถานภาพ

ข้อ ๑๔ รักษาไว้ซึ่งความลับในการประชุม การพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้งเคารพต่อมติของที่ประชุมฝ่ายข้างมาก และเหตุผลของทุกฝ่ายอย่างเคร่งครัด

ข้อ ๑๕ ให้ข้อมูลข่าวสารตามข้อเท็จจริงแก่ประชาชนหรือสื่อมวลชนอันอยู่ในความรับผิดชอบของตน ถูกต้องครบถ้วนและไม่บิดเบือน

มณีนธ์ จุฬปา กฏหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 2569

13

ต่อ

ข้อ ๑๖ ไม่ให้คำปรึกษาแก่บุคคลภายนอก หรือแสดงความคิดเห็น หรือข้อมูลต่อสื่อสาธารณะหรือสาธารณชนในเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสียความเป็นธรรมแก่การปฏิบัติหน้าที่ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กร

ข้อ ๑๗ ไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง

ข้อ ๑๘ ไม่ปล่อยปละละเลยหรือยินยอมให้บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่ในกำกับดูแลหรือความรับผิดชอบของตน เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณี หรือจากบุคคลอื่นใดในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ข้อ ๑๙ ไม่คบหาสมาคมกับคู่กรณี ผู้ประพฤติผิดกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความประพฤติหรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่

มณีนธ์ จุฬปา กฏหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 2569

14

ต่อ

ข้อ ๒๐ ไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการลวงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ จนเป็นเหตุทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้ถูกกระทำอยู่ในภาวะจำต้องยอมรับในการกระทำนั้น

ไม่นำความสัมพันธ์ทางเพศที่ตนมีต่อบุคคลใดมาเป็นเหตุหรือมีอิทธิพลครอบงำให้ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด

หมวด ๓ จริยธรรมทั่วไป

ข้อ ๒๑ ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ และยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมโปร่งใสและตรวจสอบได้ และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม

ข้อ ๒๒ อุทิศเวลาแก่ทางราชการ ไม่เบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น

ข้อ ๒๓ ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเต็มใจ ให้บริการด้วยความรวดเร็ว เสมอภาค ถูกต้องโปร่งใส ปราศจากอคติ และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ข้อ ๒๔ ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คำนึงค่า โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น

ข้อ ๒๕ รักษาความลับของทางราชการตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของราชการ

ข้อ ๒๖ ปฏิบัติ กำกับดูแลหรือบังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณและการดำเนินการอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และระบบคุณธรรม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

หมวด ๔ การฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

ข้อ ๒๗ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๑ ให้ถือว่ามัลักษณะร้ายแรง

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๒ และหมวด ๓ จะถือว่ามัลักษณะร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาถึงพฤติกรรมของการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ เจตนาและความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ นั้น (ดูคดี แรก ปารีณา)

มานิตย์ จุมปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

17

คำพิพากษาศาลฎีกาที่
คมจ. ๑/๒๕๖๕ คดีแรก
ในเรื่องจริยธรรมฯ
(คมจ. คือ คดีมาตรฐาน
จริยธรรม) ที่มา: ข่าว
ศาลฎีกา ๑๑/๔/๒๐๒๒

ระหว่างคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ ผู้ร้อง นางสาวปารีณา ไกรคุปต์ ผู้คัดค้าน เรื่องการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกามีคำพิพากษาหรือคำสั่ง
ว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่าง
ร้ายแรง ให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ศาลฎีการับคำร้อง
จนกว่าจะมีคำพิพากษาให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุด
ปฏิบัติหน้าที่ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้าน และเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปี ตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗
และมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรง
ตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้า
หน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ
๓, ๑๑, ๑๗, ๒๗ วรรคสอง

18

คือ
ฝ่าฝืนจริยธรรมหมวด ๒ และ ๓
จะถือว่าร้ายแรงหรือไม่ ให้
พิจารณาถึงพฤติกรรมของการ
ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ เจตนาและ
ความเสียหายที่เกิดจากการฝ่า
ฝืนหรือไม่ปฏิบัติ นั้น

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ว คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องคดีนี้ได้หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และเมื่อประกาศใช้บังคับแล้วให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย โดยมาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) บัญญัติให้เป็นอำนาจของผู้ร้องในการไต่สวนกรณีที่มีการกล่าวหาว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ส่วนที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ตราข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓ ขึ้นใช้บังคับก่อนที่ผู้ร้องจะมีมติให้ไต่สวนคดีนี้

คือ

ข้อบังคับดังกล่าวอาศัยอำนาจตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๒๘ ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ที่ให้อำนาจสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ เพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กรณีจึงเป็นการให้อำนาจสภาผู้แทนราษฎรตราข้อบังคับกำหนดจริยธรรมเพิ่มเติมขึ้นให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่อาจมีรายละเอียดในการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างจากองค์กรอื่น อันมีผลให้ผู้คัดค้านต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมที่ออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ วรรคหนึ่งและข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมที่ออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๒๘ ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสองด้วย

ต่อ

การตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึง
กระทำได้หลายทางและโดยองค์กรที่ต่างกัน ไม่มีบทกฎหมายใดจำกัด
ให้ต้องดำเนินการเฉพาะทางใดทางหนึ่งเท่านั้น **แม้ผู้คัดค้าน**
ครอบครองที่ดินตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ถึงปี ๒๕๖๒ อันเป็นการ
ครอบครองที่ดินทั้งก่อนและหลังมาตรฐานทางจริยธรรม
ดังกล่าวบัญญัติขึ้น แต่เมื่อมาตรฐานทางจริยธรรม มีผลใช้
บังคับแล้ว ผู้คัดค้านย่อมถูกผูกพันบังคับมิให้กระทำการใดอันขัด
ต่อมาตรฐานทางจริยธรรม อีกต่อไป เมื่อมีการกล่าวหาว่าผู้
คัดค้านมีการกระทำอันเป็นการครอบครองที่ดินที่ต่อเนื่องกันมาจนถึง
เวลาที่มาตรฐานทางจริยธรรมฯ และบทกฎหมายที่ผู้ร้องอ้างมีผลใช้
บังคับ ผู้ร้องย่อมมีอำนาจได้สวนและมีมติเป็นคดีนี้ได้ มาตรฐานทาง
จริยธรรมฯ ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางจริยธรรมฯ ในหมวด ๑ ให้ถือว่ามีความร้ายแรง และ
ข้อ ๒๗ วรรคสอง กำหนดว่า การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางจริยธรรมฯ ในหมวด ๒ และหมวด ๓ จะถือว่ามีความ
ลักษณะร้ายแรงหรือไม่

ต่อ

ให้พิจารณาถึงพฤติกรรมของการฝ่าฝืนหรือไม่
ปฏิบัติ เจตนาและความเสียหายที่เกิดจากการ
ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัตินั้น กรณีการกล่าวหาว่าผู้
คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทาง
จริยธรรมฯ ในหมวด ๒ จึงอาจเป็นเรื่องที่มี
ลักษณะร้ายแรงได้ตามข้อ ๒๗ วรรคสอง ผู้ร้อง
จึงชอบที่จะดำเนินการได้สวนและเสนอเรื่อง
ต่อศาลฎีกาได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) ผู้ร้องจึงมีอำนาจ
ยื่นคำร้อง

ต่อ

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อไปว่า ผู้คัดค้านกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันถือว่ามีลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๑ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคสอง หรือไม่ เห็นว่า การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมตามข้อ ๑๑ จะต้องมีการกระทำที่ขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยจะต้องมีสถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลในองค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ มีผลประโยชน์ส่วนตนอันอาจกระทบต่อการวินิจฉัยสั่งการหรือการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของบุคคลนั้น โดยอาจเป็นอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบในเรื่องที่ตนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องด้วย

23

ต่อ

ผู้คัดค้านดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่หลักในทางนิติบัญญัติ ผู้คัดค้านไม่ได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบการปฏิบัติงานของกรมป่าไม้ และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้คัดค้านไม่มีผลต่อการวินิจฉัยคุณสมบัติของผู้คัดค้านในการที่จะมีสิทธิครอบครองที่ดินทั้งในเขตป่า เขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตปฏิรูปที่ดิน ไม่ปรากฏว่าผู้คัดค้านเข้าไปเกี่ยวข้องโดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือมีการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งในกรมป่าไม้หรือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม **การกระทำของผู้คัดค้านฟังไม่ได้ว่า มีการกระทำอันเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม** อันถือว่ามีลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๑ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคสอง

24

ต่อ

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อไปว่า ผู้คัดค้านกระทำการที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันถือว่ามีลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคสอง หรือไม่ ผู้คัดค้านครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ๖๖๕ ไร่ ๑ งาน ๕๓ ตารางวา โดยไม่มีเอกสารสิทธิใดที่จะไต่ถามกับรัฐได้ ในขณะที่บริเวณรอบ ๆ มีการปฏิรูปที่ดินและมีการออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ แล้วหลายสิบแปลง ประกอบกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประกาศให้ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ดินพิพาทให้เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ ผู้คัดค้านย่อมต้องทราบถึงประกาศดังกล่าว

ต่อ

ทั้งต่อมาเมื่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดราชบุรีประกาศให้ผู้ครอบครองที่ดินมายื่นคำขอเข้าทำประโยชน์เพื่อเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินอีกครั้งในวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้คัดค้านก็ยังไม่เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดิน โดยผู้ที่มีสิทธิขอรับการจัดสรรที่ดินจะต้องมีคุณสมบัติเป็นเกษตรกร ไม่มีที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเองหรือของบุคคลในครอบครัวเดียวกัน หรือมีที่ดินเพียงเล็กน้อยแต่ไม่เพียงพอต่อการประกอบเกษตรกรรมเพื่อเลี้ยงชีพ การจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูปจะจัดสรรให้ไม่เกินคนละ ๕๐ ไร่ ผู้คัดค้านไม่เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินเพราะทราบดีว่าตนครอบครองที่ดินมีจำนวนเนื้อที่มากกว่าเกษตรกรคนอื่นซึ่งได้รับ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ในบริเวณใกล้เคียงกับที่ดินพิพาทนับสิบเท่า การเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินอาจมีผลให้ผู้คัดค้านสูญเสียการครอบครองที่ดินพิพาท จนกระทั่งผู้คัดค้านถูกร้องเรียนและมีการเข้าตรวจสอบพร้อมตรวจยึดที่ดิน ผู้คัดค้านจึงคืนที่ดินเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๒

ต่อ

หาใช้ผู้คัดค้านสมัครใจส่งมอบที่ดินเพื่อเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดิน
เอง ผู้คัดค้านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวม ๔ สมัย ย่อมมีความรู้
เกี่ยวกับการได้รับการจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูป การที่ผู้คัดค้าน
ครอบครองที่ดินพิพาทที่ไม่มีเอกสารสิทธิจำนวนหลายร้อยไร่ และทำ
ประโยชน์อย่างต่อเนื่องโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นการปิดโอกาส
เกษตรกรรายอื่น ทำให้ไม่สามารถนำที่ดินไปจัดสรรให้แก่ผู้ยากไร้และ
ไม่มีที่ดินทำกิน ย่อมทำให้ประชาชนทั่วไปเกิดความเคลือบแคลงใจว่า
เหตุใดผู้คัดค้านซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงสามารถ
ครอบครองที่ดินจำนวนหลายร้อยไร่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้ ปรากฏตาม
บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่า ผู้คัดค้านเป็นเจ้าของ
กรรมสิทธิ์ในที่ดินมีเอกสารสิทธิเป็นโฉนดที่ดินและ น.ส. ๓ ก. หลาย
สิบแปลง ผู้คัดค้านจึงมีผู้ที่ไม่มียุทธินเป็นของตนเอง และผู้คัดค้านยัง
มีทรัพย์สินรวมกว่า ๑๖๓ ล้านบาท ไม่เป็นคนยากจน จึงขาดคุณสมบัติ
มาตั้งแต่ต้น

ต่อ

ดังนั้น การเข้าครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของผู้คัดค้านโดยทราบว่าตนไม่มี
คุณสมบัติที่จะได้รับการจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูปและโดยที่รู้อยู่ว่าไม่มีเอกสารสิทธิ
ย่อมเป็นเรื่องที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนทั่วไปไม่พึง
ปฏิบัติ การกระทำของผู้คัดค้านจึงเป็นการก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ในการ
ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาล
รัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้า
หน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๗ ซึ่งจริยธรรมข้อนี้
หมายถึงการรักษาชื่อเสียงของตำแหน่งหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการไม่ประพฤติปฏิบัติ
ตนหรือดำเนินการอื่นใดที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้ดำรง
ตำแหน่งและองค์กรของผู้ดำรงตำแหน่ง

ต่อ

แม้จะมีได้เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของตนโดยตรงก็ตาม เพราะอาจทำให้สาธารณชนขาดความเชื่อถือศรัทธาต่อความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การที่ผู้คัดค้านเข้าครอบครองที่ดินเนื้อที่จำนวนมากถึง ๖๖๕ ไร่ ๑ งาน ๕๓ ตารางวา เพื่อประกอบกิจการค้าขนาดใหญ่ในเขตปฏิรูปที่ดินโดยไม่มีเอกสารสิทธิใด ถือได้ว่าก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อความเชื่อมั่นในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน พฤติกรรมของการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวประกอบกับเจตนาและความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนแล้ว เห็นได้ว่าเป็นกรณีมีลักษณะร้ายแรงตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๒๗ วรรคสอง ผู้คัดค้านไม่อาจอ้างหน้าที่เลี้ยงดูบิดามารดาอันเป็นหน้าที่ส่วนตนเพื่อก่อภาระแก่สังคมโดยรวมได้ ผู้คัดค้านเป็นผู้มีหน้าที่ในทางนิติบัญญัติควรต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย แม้ต่อมาผู้คัดค้านจะส่งมอบพื้นที่พิพาทคืนให้แก่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทั้งหมดโดยไม่มีเงื่อนไข ก็ไม่ทำให้การฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นมาแล้วกลับกลายเป็นไม่เคยเกิดขึ้นได้ ข้อต่อสู้ของผู้คัดค้านข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ต่อ

พบเพียงข้อเดียวที่ฝ่าฝืนจริยธรรมร้ายแรง ข้ออื่นศาลไม่วินิจฉัย

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้คัดค้านได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบความในหมวด ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคสอง เนื่องจากการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง อันมีพฤติกรรมที่มีลักษณะร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ส่วนปัญหาข้ออื่นตามคำร้องและคำคัดค้าน ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลง

ต่อ

พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) วรรคสามและวรรคสี่ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดราชบุรี นับแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมือง ใดๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคสี่ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก.

ข้อสังเกตจากคำ
พิพากษาศาลฎีกา
ข้างต้น

หลักสำคัญ การกระทำที่ฝ่าฝืน
จริยธรรมนั้นแม้จะเกิดขึ้นก่อนที่บุคคลใด
ดำรงตำแหน่งที่ต้องอยู่ในจริยธรรม แต่หาก
การกระทำนั้นยังคงสืบเนื่องถึงในขณะที่
บุคคลนั้นดำรงตำแหน่งที่ต้องอยู่ใน
จริยธรรม ก็ย่อมถือว่าเป็นการฝ่าฝืน
จริยธรรมได้

คำพิพากษาศาลฎีกา
หมายเลขคดีดำที่ คมจ.๒/
๒๕๖๔
คดีฝากบัตรให้ลงคะแนน
แทน ที่มา ข้าราชการ
๐๕/๐๕/๒๐๒๓

ระหว่าง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ผู้ร้อง นางสาวณิกานต์ พรพงษาโรจน์ ผู้คัดค้าน

โดยผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลากลางวัน
ผู้คัดค้านดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๗
(บางซื่อ – ดุสิต) กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและ
เป็นเจ้าพนักงานของรัฐลงชื่อเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่
๑ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) ซึ่งมีการพิจารณาร่าง
พระราชบัญญัติเหรียญราชรุจิ รัชกาลที่ ๑๐ พ.ศ. ... โดยไม่ได้ลาประชุม แต่
ไม่ได้อยู่ในที่ประชุมระหว่างเวลาประมาณ ๑๓.๓๐ ถึง ๑๕ นาฬิกา ผู้คัดค้าน
ฝากบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติของตนกับสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรรายอื่น หรือบัตรของผู้คัดค้านอยู่ในความครอบครองของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่นโดยความยินยอมของผู้คัดค้าน เพื่อให้
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายนั้นใช้บัตรของผู้คัดค้านกดปุ่มแสดงตนและลง
มติแทนผู้คัดค้านในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเหรียญราชรุจิ รัชกาลที่
๑๐ พ.ศ.

ต่อ

วาระที่ ๑ เวลา ๑๓.๔๑ นาฬิกา และวาระที่ ๓ เวลา ๑๔.๐๑ นาฬิกา ทำ
ให้ผลการลงมติร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม มี
ผลกระทบต่อกระบวนการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ กระทั่งต่อ
เจตนาของที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย การกระทำของผู้คัดค้านเข้า
ลักษณะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง
เหตุเกิดที่อาคารรัฐสภา แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
ขอให้คำพิพากษาหรือคำสั่งว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กร
อิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาล
รัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๗
ข้อ ๒๑ ประกอบข้อ ๒๗ ให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ศาลฎีกา
รับคำร้องจนกว่าจะมีคำพิพากษา ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุด
ปฏิบัติหน้าที่ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้าน และเพิกถอนสิทธิ
เลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา ๒๓๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ ผู้คัดค้านให้การปฏิเสธ

ต่อ

องค์กรพิทักษ์สิทธิมนุษยชนจึงเห็นว่า พยานหลักฐานตามทางใต้สวน
รับฟังได้ว่า ในช่วงเวลาที่มีการลงมติร่างพระราชบัญญัติเหรียญราชรุจิ รัชกาลที่ ๑๐
พ.ศ. ... วาระที่ ๑ เวลา ๑๓.๔๑ นาฬิกา และวาระที่ ๓ เวลา ๑๔.๐๑ นาฬิกา ผู้
คัดค้านไม่ได้อยู่ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการที่ปรากฏชื่อผู้คัดค้านแสดง
ตนและลงมติทั้งสองครั้งมิได้เกิดจากความผิดพลาดของระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้
คัดค้านเป็นผู้เก็บรักษาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติไว้กับตนเองและได้ใช้
บัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้นลงมติดำเนินการตั้งแต่ก่อนจนถึงหลังเกิดเหตุอย่างต่อเนื่องทั้งวัน โดย
ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลอื่นใดเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยในช่วงเกิดเหตุซึ่งเป็นระยะเวลาเพียง
ไม่ถึง ๒ ชั่วโมง กรณีจึงเป็นการยากที่จะมีผู้อื่นลักลอบเอาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดง
ตนและลงมติของผู้คัดค้านไปและส่งกลับคืนให้โดยผู้คัดค้านไม่รู้เห็นได้ หากมี
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่นนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติของผู้
คัดค้านไปใช้แสดงตนและลงมติในเวลาเกิดเหตุโดยผิดหลงดังที่ผู้คัดค้านอ้าง การที่ผู้
คัดค้านได้รับบัตรอิเล็กทรอนิกส์คืนมาก็แสดงว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายนั้นได้
ทราบถึงความผิดพลาดแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนดังกล่าวจะต้องตรวจสอบ
และแจ้งให้มีการแก้ไขผลการลงมติ แต่ตามรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรวัน
เกิดเหตุกลับไม่ปรากฏว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายใดใช้บัตรผิดหลง ข้ออ้าง
ของผู้คัดค้านจึงเลื่อนลอยไม่อาจรับฟังได้

ต่อ

หากบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติไม่ได้อยู่กับผู้
คัดค้าน เมื่อผู้คัดค้านกลับเข้ามาที่ห้องประชุมก็จำเป็นต้องค้นหาบัตร
อิเล็กทรอนิกส์ของตนให้ได้คืนมาก่อนจะลงคะแนนหลังเกิดเหตุ ซึ่ง
ย่อมจะเป็นเหตุให้ผู้คัดค้านและผู้อื่นที่อยู่ในบริเวณนั้นรับรู้และจดจำ
เหตุการณ์ได้บ้าง แต่ผู้คัดค้านกลับกล่าวอ้างลอย ๆ ว่าไม่ทราบว่ามี
บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ใดและไม่รู้สึกถึงความผิดปกติใดเลย นับว่าเป็น
เรื่องผิดปกติวิสัยเป็นอย่างยิ่ง สื่อแสดงว่าจะเป็นการบ่ายเบี่ยงเพื่อ
ปฏิเสธความรับผิดชอบของตนพร้อมทั้งปกปิดชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ที่เกี่ยวข้องกับการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติของผู้
คัดค้าน พฤติการณ์แห่งคดีประกอบกันมีเหตุผลและน้ำหนักให้รับฟังได้
ว่า ผู้คัดค้านได้ฝากบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแก่
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น การออกเสียงลงคะแนนของผู้คัดค้าน
จึงเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่สุจริต อันเป็นการละเมิดหลักการ
พื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ต่อ

ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศไทย ทั้งขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่ได้บัญญัติไว้ในที่ประชุมก่อนเข้ารับหน้าที่ โดยเฉพาะการออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันมิได้ มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนของผู้คัดค้านเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริต ถือได้ว่าเกิดความเสียหายแก่สภาผู้แทนราษฎรและปวงชนชาวไทยแล้ว การกระทำของผู้คัดค้านถือได้ว่าเข้าลักษณะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ฐานไม่รักษาไว้ซึ่งเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ฐานไม่ถือผลประโยชน์ของประเทศไทยเหนือกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเอง

37

ต่อ

นอกจากนั้น การกระทำของผู้คัดค้านดังกล่าวยังเป็นการก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง และฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ และยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ และไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศไทยและความผาสุกของประชาชนโดยรวม แต่มูลเหตุที่ทำให้ผู้คัดค้านกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมส่วนนี้เกิดจากผู้คัดค้านได้เตรียมจัดงานเสวนาหัวข้อ “การเลี้ยงดูลูกในยุคนิยมดิจิทัล” ซึ่งเป็นโครงการกิจกรรมวันแม่ประจำปี ๒๕๖๒ โดยกำหนดวันจัดงานไว้ล่วงหน้าและนัดหมายวิทยากรรวมทั้งได้ประชาสัมพันธ์แก่ผู้มาร่วมงานไปก่อนแล้ว ประกอบกับร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว การกระทำในส่วนนี้จึงยังไม่พอฟังถือว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมที่มีลักษณะร้ายแรง

38

ต่อ

ส่วนข้อที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า ผู้คัดค้านกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมนั้น เห็นว่า ผู้คัดค้านมิได้กระทำไปในลักษณะที่เข้ามีส่วนได้เสียในการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐที่ผู้คัดค้านปฏิบัติหน้าที่หรือมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบ หรือได้เข้าไปมีส่วนได้เสียหรือทำงานกับเอกชนที่เป็นคู่สัญญาของหน่วยงานของรัฐแต่อย่างใด ทั้งการที่ผู้คัดค้านให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่นใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของตนเพื่อทำการแสดงตนและลงมติแทนนั้น ก็ไม่ปรากฏว่าอยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ ของบุคคลอื่น กรณียังถือไม่ได้ว่าการกระทำของผู้คัดค้านเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมตามคำร้อง

39

ต่อ

พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ และ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคสามและวรรคสี่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ ประกอบมาตรา ๘๑ คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

40

กรณีเปรียบเทียบ
กันอีกคดี
คำพิพากษาศาลฎีกา
ที่ คมจ ๑/๒๕๖๓

ส.ส. จำนวน ๓ คน ให้ผู้อื่นแสดงตนและลงคะแนนในการ
ประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
งบประมาณ ๒๕๖๓ ศาลฎีกาจึงพิพากษาว่า เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่
ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ อย่างร้ายแรง ตามข้อ ๖ ที่ว่า
ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติ และข้อ ๗ ต้องถือ
ผลประโยชน์ของชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และข้อ ๘ ต้อง
ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
เพื่อตนเองหรือผู้อื่น ให้พ้นจากตำแหน่งในวันที่ศาลมีคำพิพากษา ๒
คน ส่วนอีก ๑ คนออกจากตำแหน่งไปก่อนหน้านี้แล้ว ให้เพิกถอน
สิทธิสมัครรับเลือกตั้งทั้งสามคนตลอดไป และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
ทั้งสามคนมีกำหนดเวลาสิบปีนับจากวันที่ศาลมีคำพิพากษา ตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕

มาโนชญ์ จงปภา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

41

คำพิพากษาศาลฎีกา
ที่ คมจ.๑/๒๕๖๖
ที่มา ข้าราชการ
๑๓/๑/๒๐๒๓

ระหว่างคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ ผู้ร้อง นายอนุรักษ ตั้งปณิธานนท์ ผู้คัดค้าน เรื่อง การฝ่า
ฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

คดีนี้ สืบเนื่องจากผู้ร้องยื่นคำร้องว่าผู้คัดค้านในฐานะ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
๒๕๖๔ และอนุกรรมการแผนงานบูรณาการ ๒ ใน
คณะกรรมการการวิสามัญฯ กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามมาตรฐานทางจริยธรรม
ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
รวมทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานราชการของ
ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑

ผู้คัดค้านให้การปฏิเสธ

มาโนชญ์ จงปภา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

42

ต่อ

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ว เห็นว่า คณะกรรมการไต่สวนมีดุลพินิจที่จะพิจารณาว่าพยานหลักฐานใดน่าจะพิสูจน์ได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดหรือบริสุทธิ์และสมควรนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการไต่สวนของตนเพื่อวินิจฉัยชี้มูลความผิดแก่ผู้ถูกกล่าวหา กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องมิได้กำหนดให้เรียกพยานหลักฐานที่ผู้ถูกกล่าวหาประสงค์จะให้เรียกนั้นทุกกรณี หากเห็นว่าเป็นกรณีจึงใจประวิงเวลา ใช้สิทธิโดยไม่สุจริต หรือพยานหลักฐานนั้นไม่มีผลต่อการวินิจฉัยก็สามารถปฏิเสธได้ เพียงแต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนคณะกรรมการไต่สวนปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบดังกล่าวแล้ว ผู้คัดค้านมีสิทธิอ้างและขอพยานหลักฐานต่าง ๆ มานำสืบเพื่อแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นที่ถูกกล่าวหาได้ ไม่ปรากฏพฤติการณ์อันแสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการไต่สวนปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบดังที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้าง

ต่อ

ผู้ร้องมีนายศักดิ์ดา วิเชียรศิลป์ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งเป็นประจักษ์พยาน นายภาดล ถาวรกฤษรัตน์ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ นายสุรินทร์ วรกิจธำรง รองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และนางนันทนา สงฆ์ประชา อนุกรรมการและเลขานุการของคณะอนุกรรมการแผนงานบูรณาการ ๒ เบิกความยืนยันข้อเท็จจริงต้องกันในสาระสำคัญว่า ผู้คัดค้าน ให้นางนันทนาโทรศัพท์หานายศักดิ์ดา และนายภาดล ซึ่งมีกำหนดเข้าชี้แจงงบประมาณในวันรุ่งขึ้นให้โทรศัพท์หาผู้คัดค้าน และผู้คัดค้านพูดคุยโทรศัพท์กับนายศักดิ์ดาและนายภาดลหลายครั้ง เรียกเงินหรือขอผลประโยชน์จากโครงการในการจัดทำคำของบประมาณ เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อมูลการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งผู้คัดค้านยอมรับว่าโทรศัพท์หานายศักดิ์ดาและนายภาดลจริง เพียงแต่ปฏิเสธว่าไม่ได้เรียกรับเงิน เห็นได้ว่าการโทรศัพท์ติดต่อดังกล่าวระหว่างผู้คัดค้านกับนายศักดิ์ดาและนายภาดลเกิดขึ้นในระยะเวลาต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน

ต่อ

นอกจากนี้ ผู้ร้องยังมีพยานบุคคลแวดล้อมอื่นยืนยันชี้ให้เห็นถึงพฤติการณ์ตามคำร้อง สนับสนุนคำเบิกความของประจักษ์พยานให้มีน้ำหนัก ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่าไม่ได้โทรศัพท์เรียกเงินจากนายศักดิ์ดา เพียงแต่ขอให้เตรียมแบบแปลนและประมาณราคามาเพื่อพิจารณาในวันรุ่งขึ้นตามหน้าที่นั้น มีผู้คัดค้านเบิกความเพียงลำพัง ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ได้ความจากการไต่สวนพยานบุคคลอื่น และแนวปฏิบัติของคณะกรรมการหรืออนุกรรมการที่ชอบจะแจ้งให้ฝ่ายเลขานุการการประชุมดำเนินการแทน โดยไม่จำเป็นต้องโทรศัพท์ติดตามเอกสารด้วยตนเอง อันจะเป็นเหตุให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่ต้องชี้แจงทราบล่วงหน้าและเป็นช่องทางให้เกิดการสมรู้เพื่อให้มีการผ่านการพิจารณาประมาณได้ ส่วนที่ต่อสู่ว่านายศักดิ์ดามีสาเหตุโกรธเคืองมาก่อนนั้น แม้จะมีพยานบุคคลมาเบิกความตรงกับที่ผู้คัดค้านให้การไว้ในชั้นไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ตาม

ต่อ

แต่ผู้คัดค้านไม่ได้ยกเหตุดังกล่าวขึ้นทันทีที่มีโอกาสกลับปล่อยเวลาให้เนิ่นนานออกไป ทั้งเหตุที่อ้างก็ไม่ใช้สาเหตุส่วนตัวอันร้ายแรงถึงขนาดต้องบันทึกเรื่องขึ้น จึงไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง และที่ต่อสู่ว่านุกรรมการไม่มีอำนาจปรับลดงบประมาณนั้น แม้คณะอนุกรรมการจะไม่มีอำนาจในการพิจารณาปรับลดงบประมาณโดยเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แต่ก็มีอำนาจทำรายงานเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อให้ความเห็นชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้คัดค้านเป็นหนึ่งในคณะกรรมการวิสามัญ เองด้วย ย่อมมีอำนาจแสดงความคิดเห็นสนับสนุนรายงานที่คณะอนุกรรมการฯ จัดทำขึ้นซึ่งอาจให้คุณและให้โทษแก่หน่วยงานที่ขอรับการจัดสรรงบประมาณได้ ข้อต่อสู้ของผู้คัดค้านจึงฟังไม่ขึ้น ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้คัดค้านในฐานะอนุกรรมการฯ โทรศัพท์หาอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาน้ำบาดาลซึ่งมีกำหนดเข้าชี้แจงงบประมาณในวันรุ่งขึ้น เพื่อเรียกเงินหรือขอผลประโยชน์จากโครงการในการจัดทำค่าของงบประมาณ โดยอาศัยที่ตนมีอำนาจหน้าที่เสนอปรับลดงบประมาณ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ต่อ

พิพากษาว่า นายอนุรักษ์ ตั้งปณิธานนท์ ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๗, ๘, ๙ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมุกดาหาร นับแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไปและไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา

มาบิตย์ จุมปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

47

คำพิพากษาศาลฎีกาที่
คมจ ๒/๒๕๖๖
ที่มา ข้าราชการ
๒๓/๒/๒๐๒๓

ระหว่าง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง นางกนกวรรณ วัฒนะ ผู้คัดค้าน เรื่อง การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

คดีนี้ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๕ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ผู้คัดค้านขอออกโฉนดที่ดินในพื้นที่หมู่ที่ ๑๕ ตำบลเนินหอม อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี เนื้อที่ ๓๐-๒-๘๐.๕ ไร่ โดยอ้างว่าซื้อที่ดินแปลงดังกล่าวมาจากนายทิว มะลิซ้อน เมื่อปี ๒๕๓๓ แต่นายทิวไม่มีตัวตน ทั้งผู้คัดค้านไม่เคยเข้าทำประโยชน์ที่ดิน ที่ดินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และแนวเขตป่าไม้ถาวรป่าเขาใหญ่ การออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๑๑๕๘ ดังกล่าว จึงมีขอบด้วยกฎหมาย ผู้คัดค้านยังคงยึดถือครอบครองที่ดินต่อเนื่องตลอดมาจนกระทั่งเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

48

ต่อ

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านให้ข้อมูลในการสอบสวนสิทธิผิดพลาดโดยแจ้งนามสกุลนายทิว เป็น มะลิซ้อน นายขอและนางโม่กันสร้างทำประโยชน์ในที่ดินก่อนปี ๒๕๓๖ แล้วโอนต่อนายมี นายมีขายให้นายทิว แล้วนายทิวขายให้นายสุนทร จากนั้นนายสุนทรให้ผู้คัดค้านเข้าทำประโยชน์ แนวเขตอุทยานแห่งชาติที่ขีดครั้งที่ ๓ โดยนายคณิต เพชรประดับ ทำไว้ถูกต้องแล้ว ผู้คัดค้านมีคุณสมบัติถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย

ต่อ

ศาลฎีกาวินิจฉัยปัญหาว่า ผู้คัดค้านซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๑ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง หรือไม่ว่า การกระทำความผิดเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมนั้น ต้องมีสถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลในองค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ มีประโยชน์ส่วนตน อันอาจกระทบต่อการวินิจฉัยสั่งการหรือการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของบุคคลนั้น โดยอาจเป็นอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบในเรื่องที่ตนมีประโยชน์เกี่ยวข้อง เมื่อผู้คัดค้านไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบการปฏิบัติงานของกรมที่ดิน กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงฟังไม่ได้ว่าการกระทำของผู้คัดค้านเป็นกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๑ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง

ต่อ

ปัญหาว่า ผู้คัดค้านแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเองอันถือว่ามีลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง และกระทำการที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อันถือว่ามีลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง หรือไม่ ผู้คัดค้านอ้างข้อความต่อเจ้าหน้าที่สอบสวนสิทธิว่า ผู้คัดค้านได้ที่ดินมาโดยการซื้อมาจากนายทิว มะลิซ้อน เมื่อปี ๒๕๓๓ และผู้คัดค้านทำประโยชน์ในที่ดินด้วยการทำสวน ปลูกมะม่วง กระท้อน และพืชตามฤดูกาลเต็มทั้งแปลง เห็นว่า ผู้คัดค้านให้การและเบิกความในชั้นได้ส่วนว่า นายทิว มะลิทอง ชายที่ดินที่ครอบครองทำประโยชน์ให้นายสุนทร วิลาวลัย บิดาผู้คัดค้าน หลังจากนั้นนายสุนทรให้ผู้คัดค้านเข้าครอบครองทำประโยชน์ ซึ่งเท่ากับผู้คัดค้านยอมรับว่านายทิว มะลิซ้อน ไม่มีตัวตนอยู่จริง ผู้คัดค้านรู้อยู่แต่แรกแล้วว่าเจ้าของที่ดิน คือ นายทิว มะลิทอง และนายทิว มะลิทอง ชายที่ดินให้นายสุนทร มีไช้ผู้คัดค้าน ผู้คัดค้านชอบที่ต้องแจ้งข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ให้ตรงต่อความจริงว่าผู้คัดค้านมิได้เป็นผู้ซื้อที่ดินมาด้วยตนเอง หากแต่นายสุนทรเป็นผู้ซื้อที่ดิน

ต่อ

ที่ผู้คัดค้านเบิกความว่า ผู้คัดค้านครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินโดยปลูกต้นไม้ตง ต้นกระพ้อ พืชผักสวนครัว ต้นมะม่วง ต้นกระท้อน และพืชอื่นตามฤดูกาล เมื่อพิจารณาตามรายงานการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณตำบลเนินหอม เอกสารหมาย ร. ๖๗ ที่ใช้ภาพถ่ายทางอากาศในปี ๒๕๓๖, ๒๕๔๐, ๒๕๔๖, ๒๕๓๒, ๒๕๔๖ และ ๒๕๕๓ ประกอบสำรวจข้อมูลภาคสนามวันที่ ๔ ถึง ๖ เมษายน ๒๕๖๕ ปรากฏว่าไม่พบการทำประโยชน์ใด ๆ ในพื้นที่มีสภาพเป็นป่ารกทึบ และหินโผล่ ซึ่งการตรวจสอบดังกล่าวมีนายรัชชัย ศรีสมบูรณ์ ตัวแทนของผู้คัดค้านเข้าร่วมตรวจสอบที่ดิน ทั้งนักวิชาการแผนที่ ภาพถ่ายเชิงเวชชาศย์ สำนักสำรวจด้านวิศวกรรมและธรณีวิทยา กรมชลประทาน เบิกความว่า ไม่พบร่องรอยการทำสวน ปลูกไม้ผล ในช่วงปีใด ๆ ทั้งสิ้น บ่งชี้ให้เห็นว่าในช่วงระยะเวลาที่ผู้คัดค้านอ้างว่านายชอด นายมี นายทิว และตัวผู้คัดค้านเองครอบครองที่ดินต่อเนื่องกันมานั้น ที่ดินยังมิได้มีการเข้าทำประโยชน์เป็นหลักฐานมั่นคงและมีผลผลิตอันเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ

ต่อ

อันเป็นเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดินตามข้อ ๕ แห่งระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๒) ซึ่งสอดคล้องกับคำเบิกความของนายหอมและนายทิวว่า สภาพที่ดินมีลักษณะเป็นหินกรวดผสมดินลูกรังบางส่วน และรายงานการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศและแผนที่เอกสารหมายเลข ค. ๒ ที่ผู้คัดค้านอ้างก็ไม่ได้ระบุถึงต้นไผ่ ต้นกระพ้อ ต้นมะม่วง หรือต้นกระท้อน และการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศเมื่อปี ๒๕๔๖ ปี ๒๕๕๓ และปี ๒๕๖๐ กับการเดินสำรวจที่ดินเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ไม่พบไม้เต็งล่อม ต้นไผ่ และต้นกระพ้อแต่อย่างใด ที่ผู้คัดค้านอ้างว่าได้ให้นายหอมทำประโยชน์ในที่ดินจึงรับฟังเป็นความจริงไม่ได้

ต่อ

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ขณะที่ผู้คัดค้านขอออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๑๑๕๘ นั้น ผู้คัดค้านไม่ได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน ผู้คัดค้านจึงไม่ได้สิทธิครอบครองในที่ดิน การที่ผู้คัดค้านให้ถ้อยคำต่อเจ้าหน้าที่สอบสวนสิทธิว่า เมื่อปี ๒๕๓๓ ผู้คัดค้านซื้อที่ดินมาจากนายทิว มะลิซ้อน เมื่อปี ๒๕๓๓ โดยนายทิว มะลิซ้อนกันสร้างมาเมื่อประมาณปี ๒๕๐๐ แล้วผู้คัดค้านครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินตลอดมา จึงฟังได้ว่าเป็นการให้ถ้อยคำเท็จ ผู้คัดค้านจึงมิใช่เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติที่ขอออกโฉนดที่ดินตามมาตรา ๕๘ ทวิ (๓) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และข้อ ๑๔ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้ การที่กรมที่ดินออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๔๑๑๕๘ ให้ผู้คัดค้านจึงเป็น การไม่ชอบ

ต่อ

เมื่อผู้คัดค้านขอออกโฉนดที่ดินโดยไม่มีคุณสมบัติตามกฎหมาย แล้วได้โฉนดที่ดินมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ และยังคงถือครองโฉนดที่ดินดังกล่าวมาจนถึงวันที่ผู้คัดค้านดำรงรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการตลอดมาจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเอง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๘ แล้ว และถือว่ามีลักษณะร้ายแรงตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ทั้งการกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้คัดค้านที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แม้มิได้เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของตนโดยตรงก็ตาม เพราะอาจทำให้สาธารณชนขาดความเชื่อถือศรัทธาต่อการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการของผู้คัดค้าน จึงเป็นการก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการด้วย ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๗ เมื่อการกระทำดังกล่าวถือได้ว่าก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงในการบังคับใช้กฎหมาย จึงเป็นกรณีมีลักษณะร้ายแรงตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๒๗ วรรคสอง

ต่อ

พิพากษาให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการนับแต่วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๕ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม วรรคสี่ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนด ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา

คำพิพากษาศาลฎีกา
ที่ คมจ. ๕/๒๕๖๖
ที่มา: ข่าวศาลฎีกา
๒๐/๕/๒๐๒๓

ระหว่าง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ ผู้ร้อง นางสาวพรรณนิการ์ วานิช ผู้คัดค้าน

โดยผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้คัดค้านโพสต์ภาพถ่ายและ
ข้อความตามคำร้องข้อ ๔.๑ (๑) ถึง (๖) ในลักษณะเป็นการกระทำอัน
มีบงการต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ลงในเว็บไซต์เฟซบุ๊ก ชื่อบัญชี
“Pannika Chor Wanich” ของผู้คัดค้าน ต่อมาผู้คัดค้านได้รับเลือกตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภาพถ่ายและข้อความ
ดังกล่าวยังคงปรากฏอยู่ในบัญชีการใช้งานเฟซบุ๊กของผู้คัดค้านใน
ลักษณะเป็นสาธารณะ บุคคลทั่วไปสามารถเข้าไปดูได้อย่างต่อเนื่อง
โดยผู้คัดค้านมิได้กระทำการใด ๆ หรือลบภาพและข้อความดังกล่าว
ออกจากบัญชีเฟซบุ๊กของผู้คัดค้าน เป็นการแสดงออกถึงการไม่
เคารพและเทิดทูนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นการไม่ยึดมั่น
และธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มานิตย์ จุณปา กฏหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

57

ต่อ

และเป็นการไม่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์
ขอให้พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง กับเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดเวลาไม่เกิน
สิบปี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐาน
ทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่ง
ในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้า
หน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ.
๒๕๖๑ ข้อ ๕ ข้อ ๖ และข้อ ๒๗

มานิตย์ จุณปา กฏหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

58

ต่อ

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า การกระทำของผู้คัดค้านเกิดขึ้นก่อนที่จะมีบทกฎหมายและมาตรฐานทางจริยธรรม จึงไม่อาจใช้บังคับย้อนหลังเอากับผู้คัดค้านได้ และบทกฎหมายดังกล่าวมุ่งหมายใช้บังคับแก่บุคคลที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะถูกร้องและดำเนินคดี แต่ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจไต่สวนและยื่นคำร้องต่อศาล ขณะผู้คัดค้านดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิได้กระทำการใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ส่วนการที่ยังคงมีภาพถ่ายและข้อความตามคำร้องปรากฏอยู่ ไม่ถือเป็นการกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ขอให้ยกคำร้อง

ต่อ

ศาลฎีกาพิพากษาว่า ผู้ร้องได้รับคำร้องของสมาคมองค์การพิทักษ์รัฐธรรมนูญไทย ฉบับลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ กล่าวหาว่าผู้คัดค้านขณะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีพฤติการณ์ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ซึ่งขณะนั้นมีผลใช้บังคับแล้วไว้พิจารณา ซึ่งขณะนั้นผู้คัดค้านยังดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แม้ต่อมาผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งแล้ว ผู้ร้องยังคงมีอำนาจไต่สวนและยื่นคำร้องคดีนี้ได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๔ (๑) มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ ประกอบมาตรา ๕๕ (๓)

ต่อ

ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒ บัญญัติว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” มาตรา ๖ บัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” และหมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข...” ผู้คัดค้านมีเชื้อชาติและสัญชาติไทย นอกจากมีหน้าที่ ตามมาตรา ๕๐ (๑) อันเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยแล้ว ผู้คัดค้านในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังต้อง ยึดถือปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อรักษาเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งและความเชื่อถือศรัทธา ของประชาชน ย่อมต้องระมัดระวังในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้มีภาพถ่ายหรือข้อความพาดพิงหรือ แสดงออกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในทางที่ไม่เหมาะสมหรือมีบงกช เนื่องจากพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขของประเทศ เป็นมิ่งขวัญและศูนย์รวมความสามัคคีของปวงชนชาวไทย

ต่อ

โดยกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ว่า “ในหลวง” “พ่อหลวง” หรือ “พ่อของแผ่นดิน” เป็นที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทย ปวงชนชาวไทยมีความรักและความภาคภูมิใจในองค์พระมหากษัตริย์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดมา เมื่อพิจารณาการกระทำของผู้คัดค้านตามคำร้องซึ่งกระทำอย่างต่อเนื่องมาจึงต้องนำการกระทำของผู้คัดค้านทั้งหกกรณีมาพิจารณาพิเคราะห์ร่วมกันเพื่อยังทราบเจตนาของผู้คัดค้านว่า มุ่งประสงค์อย่างไร การกระทำของผู้คัดค้านตามคำร้อง ข้อ ๔.๑ (๑) ถึง ๔.๑ (๔) และ ๔.๑ (๖) ย่อมเป็นที่เข้าใจได้ว่าผู้คัดค้านมีเจตนาพาดพิงถึงในหลวงรัชกาลที่ ๙ ส่วนการกระทำตามคำร้อง ข้อ ๔.๑ (๕) เป็นการลงข้อความพาดพิงถึงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (พระนามในขณะนั้น) อันเป็นการแสดงออกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในทางที่ไม่เหมาะสมหรือมีบงกชอย่างยิ่ง เป็นการไม่เคารพในหน้าที่ของปวงชนชาวไทยที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้คัดค้านที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ต่อ

และเมื่อผู้คัดค้านดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับมาตรฐานทางจริยธรรมฯ หมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ ข้อ ๖ ที่กำหนดให้ผู้คัดค้านต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง นอกจากการกระทำโดยตรงแล้วยังหมายรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใด โดยงดเว้นการที่จกต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย เมื่อผู้คัดค้านยังคงปล่อยให้ภาพถ่ายและข้อความดังกล่าวปรากฏอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์บัญชีการใช้งานเฟซบุ๊กของผู้คัดค้านในลักษณะเป็นสาธารณะ บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ พฤติการณ์ของผู้คัดค้านเป็นการแสดงออกถึงการไม่เคารพและเกื้อหนุนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖ มาตรา ๕๐ (๑) และมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๖

ต่อ

การที่ผู้คัดค้านไม่ลบหรือนำภาพถ่ายและข้อความดังกล่าวทั้งหมดออกจากระบบคอมพิวเตอร์ทั้งที่สามารถกระทำได้เพื่อไม่ให้ปรากฏอยู่และเพื่อไม่ให้บุคคลใดสามารถเข้าถึงภาพถ่ายและข้อความทั้งหกกรณีดังกล่าว ซึ่งถือเป็นการงดเว้นการที่จกต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย การกระทำของผู้คัดค้านจึงเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๖ ประกอบ ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคสามและวรรคสี่ แต่ยังไม่พบว่าเป็นการไม่ยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๕ จึงยังไม่เห็นสมควรเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้าน

ข้อสังเกตจากคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้น

หลักสำคัญ การกระทำที่ฝ่าฝืนจริยธรรมนั้นแม้จะเกิดขึ้นก่อนที่บุคคลใดดำรงตำแหน่งที่ต้องอยู่ในจริยธรรม แต่หากการกระทำนั้นยังคงสืบเนื่องถึงในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งที่ต้องอยู่ในจริยธรรม ก็ย่อมถือว่าเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมได้

มานิตย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉบับที่ 2569

65

ข้อพิจารณากรณีประเด็นนายกฯ ฝ่าฝืนจริยธรรมอย่างร้ายแรงในการตั้ง รมต. ที่ขาดคุณสมบัติหรือไม่

- กรณีฝ่าฝืนจริยธรรมอย่างร้ายแรงอาจมีการดำเนินการได้หลากหลายช่องทาง ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการร้องไปยัง ปปช. แล้ว ปปช. พิจารณาไปที่ศาลฎีกา
- แต่กรณีนายกรัฐมนตรีนั้น สว. ๔๐ คน เข้าชื่อ เสนอตามรัฐธรรมนูญฯ ในประเด็นว่า **นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี** (ผู้ถูกร้องที่ 1) ได้นำความกราบบังคมทูลฯ เพื่อโปรดเกล้าแต่งตั้งนายพิชิต ชื่นบาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ผู้ถูกร้องที่ 2) เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้ง ๆ ที่รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าผู้ถูกร้องที่ 2 ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ 2 เคยถูกศาลฎีกามีคำสั่งจำคุกเป็นเวลา 6 เดือน ในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล **เป็นบุคคลที่กระทำการอันไม่ซื่อสัตย์สุจริตและมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (4) และ (5) เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องทั้งสองสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 160 (4) และ (5) หรือไม่ ผู้ร้องจึงส่งคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องเฉพาะส่วนของผู้ถูกร้องที่ 2 สำหรับกรณีของผู้ถูกร้องที่ 1 มีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย**

มานิตย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉบับที่ 2569

66

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๑/๒๕๖๓ ความเป็นรัฐมนตรีของนายเศรษฐา สิ้นสุดลงหรือไม่
(ความแตกต่างระหว่างการวินิจฉัยการฝ่าฝืนจริยธรรมของศาลฎีกาและศาลรัฐธรรมนูญ)

ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า การวินิจฉัยว่ารัฐมนตรีผู้ใดมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) เป็นหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อการวินิจฉัยว่า **ความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีผู้นั้นจะต้องสิ้นสุดลงหรือไม่**ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ เป็นคดีรัฐธรรมนูญโดยแท้ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการสอบสวนพิจารณาไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ส่วนหน้าที่และอำนาจของศาลฎีกาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) กำหนดให้มีอำนาจวินิจฉัยคดีการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงด้วย ศาลฎีกาดำเนินการพิจารณาตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด หากศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิด

มานิติฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

67

ต่อ

ตามที่ถูกล่าวหา **ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ** เห็นได้ว่าหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง สภาพบังคับเป็นไปตามมาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ หากศาลฎีกาพิพากษามาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) สภาพบังคับเป็นไปตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสามและวรรคสี่ **แม้เป็นการพิจารณาจากข้อเท็จจริงในมูลเหตุเดียวกัน แต่เป็นคดีคนละประเภท เพราะเหตุจากวิธีพิจารณาคดี วัตถุประสงค์ของการดำเนินคดี และสภาพบังคับแตกต่างกัน**

มานิติฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

68

ต่อ

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ดังกล่าวโดยตลอดแล้ว แต่ยังเสนอแต่งตั้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต้องรับผิดชอบในสภาวะความถูกต้องที่ตนลงนามรับสนองพระบรมราชโองการดังกล่าวทั้งที่มีข้อเท็จจริงเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าเป็นกรณีต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) โดยมีได้ใช้วิจารณ์ญาณเยี่ยงวิญญูชนหรือแม้แต่การคำนึงถึงมาตรฐานของบุคคลทั่วไปและมิได้คำนึงถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) ย่อมเป็นการกระทำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระฯ

คำพิพากษาศาล ฎีกาที่ คมจ. ๒/ ๒๕๖๕ ที่มา: ข่าวศาลฎีกา

วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ศาลฎีกามีคำพิพากษาในคดีหมายเลขดำที่ คมจ. ๑/๒๕๖๔ หมายเลขแดงที่ ๒/๒๕๖๕ ระหว่าง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง กับนายเอกราชหรือ เอกราษฎร์ ช่างเหลา ผู้คัดค้าน

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้คัดค้านซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีพฤติการณ์ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง โดยผู้คัดค้านกับพวกอาศัยโอกาสที่ตนดำรงตำแหน่งผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่นร่วมกันชักชวนเงินของสหกรณ์และปกปิดอำพรางการกระทำของตนโดยร่วมกันปลอมสมุดบัญชีเงินฝากประจำของสหกรณ์เพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี เพื่อให้หลงเชื่อว่า สหกรณ์มียอดเงินคงเหลือ ตามที่ระบุในสมุดบัญชีเงินฝากดังกล่าวถือได้ว่าเป็นความผิดทั้งทางอาญาและจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ต่อ

- ศาลฎีกาได้สวนพยานหลักฐานแล้วมีคำวินิจฉัยโดยสรุปว่า ผู้คัดค้านซึ่งดำรงตำแหน่งและเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคพลังประชาชนจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ซึ่งต่อมาได้ย้ายมาสังกัดพรรคภูมิใจไทย และพรรคกล้าธรรม และได้ดำรงตำแหน่งมาจนถึงวันยื่นคำร้อง เมื่อประมาณปี ๒๕๕๔ ถึงปี ๒๕๖๒ ผู้คัดค้านกับพวกอาศัยโอกาสที่ผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่นจำกัดเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ ได้ถอนเงินของสหกรณ์ ๓๙๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท แล้วโอนเงินเข้าบัญชีผู้คัดค้านจากนั้นเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ผู้คัดค้านกับพวกนำเงินของสหกรณ์ไปซื้อที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๘๐๐, ๑๘๐๑, ๘๐๑๐, ๘๐๓๓ และ ๑๐๖๓๐ รวมเนื้อที่ ๖ ไร่ ๒ งาน ๓๔.๙ ตารางวา ในราคา ๑๐๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากบริษัทบริหารสินทรัพย์สุขุมวิท จำกัด ผู้คัดค้านใช้ชื่อตนเองเป็นผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ ในที่ดินทั้ง ๕ แปลงดังกล่าว แล้วนำที่ดิน ๓ แปลง มาจดทะเบียนจำนองกับสหกรณ์เพื่อประกันหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดขวัญฤดีซึ่งเป็นลูกหนี้ของสหกรณ์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และโดยทุจริต ทั้งยังปรากฏว่ายังคงมีเงินที่เป็นส่วนต่างของการซื้อที่ดินอีกเป็นเงิน ๒๙๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท การกระทำของผู้คัดค้านกับพวกในส่วนนี้จึงเป็นการยกยอกทรัพย์สินของสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ได้รับความเสียหายและเชื่อได้ว่าผู้คัดค้านกับพวกได้รับประโยชน์ในทางทรัพย์สินโดยตรง จากนั้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ จนถึงปี ๒๕๖๒ ผู้คัดค้านกับพวกแก้ไขสมุดบัญชีเงินฝากของสหกรณ์เพื่อแสดงต่อสมาชิกในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์โดยตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ถึงปี ๒๕๖๒ ให้สมาชิกสหกรณ์เข้าใจว่ามีเงินคงเหลือประมาณ ๔๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ต่อ

- ทั้งที่ความจริงมีเงินคงเหลือประมาณ ๗๐,๐๐๐ บาท จึงเป็นการปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมหลายครั้ง โดยมีการกระทำครั้งสุดท้ายด้วยการแก้ไขให้ปรากฏว่ามีเงินในบัญชีคงเหลือ ณ วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๔๓๑,๙๔๑,๙๔๔.๕๙ บาท ทั้งที่ความจริงมีเงินคงเหลือ ๗๙,๗๑๔.๑๖ บาท ต่อมาผู้คัดค้านจึงส่งมอบสมุดบัญชีเงินฝากคืนให้สหกรณ์ในเดือนตุลาคม ๒๕๖๒ ภายหลังที่มาตราฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ.๒๕๖๑ ใช้บังคับแล้ว ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนจึงฟังได้แล้วว่า ผู้คัดค้านร่วมกับพวกกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในข้อหาชักจูง ปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอม จึงถือว่าผู้คัดค้านไม่ยึดมั่นหลักนิติธรรม และไม่ประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีของประชาชน มีการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีเจตนาและมีความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา จึงเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามที่กำหนดไว้ใน ข้อ ๓ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๗ ข้อ ๒๗ วรรคสอง แห่งมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

ต่อ

- พิจารณาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) วรรคสามและวรรคสี่ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๗ ข้อ ๒๗ วรรคสอง ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น นับแต่วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงผู้คัดค้านไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคสี่ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา.

คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ คมจ. ๓/๒๕๖๕ ที่มา: ข่าวศาลฎีกา

- วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๕ เวลา ๑๐ นาฬิกา ศาลฎีกาอ่านคำพิพากษาในคดีหมายเลขคำ ที่ คมจ. ๒/๒๕๖๔ หมายเลขแดงที่ คมจ. ๓/๒๕๖๕ ระหว่าง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง กับนายศุภชัย โพธิ์สุ ผู้คัดค้าน
- คดีนี้ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๔ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้คัดค้านขณะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ ๔ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ต่อเนื่องกัน ซึ่งเป็นขณะที่มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ ผู้คัดค้านยึดถือ ครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินโครงการจัดที่ดินผืนใหญ่แปลงป่าดงพญาเย็น ตำบลพญาเย็น อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม รวม ๔๐ ไร่ของ เนื้อที่ ๒๒๐ ไร่ มูลค่าประมาณ ๖,๖๐๐,๐๐๐ บาท อันเป็นการครอบครองและเข้าทำประโยชน์ต่อเนื่องมาตั้งแต่ผู้คัดค้านเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ ๑ เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๔ เรื่อยมา โดยผู้คัดค้านไม่ได้เป็นบุคคลที่ได้รับใบจอง (น.ส. ๒) และไม่มีคุณสมบัติที่จะได้รับจัดสรรที่ดินตามระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน อันเป็นการกระทำที่ไม่ถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขอให้พิพากษาว่าผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปี
- ผู้คัดค้านให้การปฏิเสธ

ต่อ

- ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ หรือไม่ โดยวินิจฉัยว่าแม้ขณะที่ซื้อที่ดินตามคำร้อง ผู้คัดค้านเป็นเพียงราษฎรซึ่งยังไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแต่พฤติการณ์ที่ผู้คัดค้านซื้อที่ดินของรัฐจำนวนมากถึง ๒๒๐ ไร่ มาเป็นของตนเอง ทั้งที่ดินดังกล่าวอยู่ในโครงการจัดที่ดินเพื่อประชาชนซึ่งมีเจตนารมณ์ของการจัดที่ดินเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ยากจนและเกษตรกร ย่อมเป็นการหาผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ไม่ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เป็นที่ไว้วางใจ และไม่ตรงไปตรงมา การซื้อขายที่ดินทั้ง ๔๐ แปลง ซึ่งมีข้อห้ามกำหนดห้ามโอน ย่อมเป็นการทำนิติกรรมที่ต้องห้ามโดยชัดแจ้งตามกฎหมาย จึงตกเป็นโมฆะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ และเมื่อปรากฏว่าผู้ซื้อตามใบจองละทิ้งที่ดินและได้ดำเนินการจำหน่ายสิทธิในที่ดินและใบจองแล้ว ย่อมมีผลทำให้ที่ดินกลับเป็นที่ดินของรัฐ หาได้แปลความว่า ผู้คัดค้านซึ่งเป็นผู้ที่ครอบครองอยู่โดยไม่ได้มีชื่อตรงตามใบจอง จะมีสิทธินำดินสำรวจออกโฉนดได้ทันที แต่ต้องมีการดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินดังกล่าวเสียใหม่ โดยนำเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพิจารณาอนุมัติการวางแผนการถือครองที่ดินต่อไป ไม่ปรากฏว่าผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดให้พื้นที่ป่าดงพะทาย ตำบลพะทาย อำเภอท่าอุเทน เป็นพื้นที่ออกเดินสำรวจ จึงไม่มีการดำเนินการของกรมที่ดินหรือจังหวัดนครพนมที่ทำให้นิติกรรมการซื้อขายที่เป็นโมฆะแล้วกลายเป็นชอบด้วยกฎหมายตามที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้าง การที่ผู้คัดค้านครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทเรื่อยมา จึงเป็นการครอบครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ต่อ

- ต่อมาเมื่อเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้คัดค้านย่อมตระหนักว่าตนเป็นตัวแทนของปวงชนชาวไทย จำต้องดำรงไว้ซึ่งจริยธรรม อันเป็นหลักการและเหตุผลให้ต้องมีการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับ แต่ผู้คัดค้านคงยึดถือ ครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งการครอบครองที่ดินจำนวนมากเช่นนี้ นอกจากเป็นการหวงก้นมิให้ผู้อื่นเข้าทำประโยชน์แล้ว ผู้คัดค้านยังก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ตนเอง แทนที่ผลประโยชน์จะเกิดแก่ราษฎรตามเจตนารมณ์ของการจัดที่ดิน การครอบครองที่ดินดังกล่าวจึงเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ของรัฐตามระเบียบและกฎหมาย และเป็นการกระทำที่ไม่คำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน ไม่รักษาไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง แม้ภายหลังผู้คัดค้านมีหนังสือขอสละสิทธิครอบครองและใช้ประโยชน์ในที่ดิน จำนวน ๓๙ แปลง ก็ตาม แต่ก็เป็นเวลาภายหลังที่ถูกกล่าวหา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาแล้ว การกระทำของผู้คัดค้าน จึงเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามคำร้อง

ต่อ

- พิพากษาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๗ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง และข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนด ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา.

ตัวอย่างที่ไม่ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมอย่าง
ร้ายแรง

คำพิพากษาคดีหมายเลข
ดำที่ คมจ๓/๒๕๖๘ (อ่าน
วันที่ ๑๘ มีนาคม
๒๕๖๘) ที่มา ข้าราชการ
ฎีกา

- วันนี้ (๑๘ มีนาคม ๒๕๖๘) เวลา ๑๐ นาฬิกา องค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา อ่านคำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ คมจ๓/๒๕๖๘ ระหว่าง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง พันตำรวจโทไวพจน์ อาภรณ์รัตน์ ผู้คัดค้าน โดยผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้คัดค้านเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกำแพงเพชร สมัยที่ ๔ มีพฤติการณ์ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง กล่าวคือ ผู้คัดค้านเข้ายึดถือและครอบครองที่ดิน ก.บ.ท. ๕ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร เนื้อที่ ๒ งาน ๘๘ ตารางวา อันเป็นที่ดินของรัฐที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่ตำบลโพธิ์ทองให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ผู้คัดค้านทราบว่าเป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรที่จะมีสิทธิได้รับการจัดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ทั้งเมื่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำแพงเพชรได้ออกประกาศให้ผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์เดิมมายื่นคำขอเข้าทำประโยชน์หรือเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดิน ผู้คัดค้านหลีกเลี่ยงไม่ยื่นคำขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน เพื่อให้ที่ดินที่ตนยึดถือและครอบครองโดยมิชอบเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และยังยึดถือและครอบครองตลอดมา อันเป็นการบิดเบือนเอกสารเกษตรกรายอื่น การกระทำดังกล่าวเป็นการค้ำบังถึงผลประโยชน์ส่วนตัว ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามคำร้องฉบับลงวันที่ 30 ตุลาคม 2568 ผู้คัดค้านไม่ยื่นคำให้การ

มานิตย์ จุมปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

79

ต่อ

- องค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกาเสียงข้างมากเห็นว่า พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมมีเจตนารมณ์ในการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ คุณสมบัติของเกษตรกรที่จะได้รับการจัดที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจึงถือเป็นสาระสำคัญ ส่วนผู้คัดค้านซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกำแพงเพชร มีหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย รวมทั้งจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยภายหลังที่มาตรฐานทางจริยธรรมฯ ดังกล่าวมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๑ เป็นต้นไปนั้น ปรากฏว่าผู้คัดค้านซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกำแพงเพชร สมัยที่ ๔ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ และสิ้นสุดสมาชิกภาพเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ เข้ายึดถือและครอบครองที่ดิน ก.บ.ท. ๕ เนื้อที่ ๒ งาน ๘๘ ตารางวา ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ (ปัจจุบันอยู่หมู่ที่ ๑๖) ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งที่ดินดังกล่าวตั้งอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยผู้คัดค้านไม่มีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรที่มีสิทธิได้รับการจัดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน การกระทำของผู้คัดค้านจึงเป็นการยึดถือและครอบครองที่ดินของรัฐมิใช่เพื่อประโยชน์ในการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรไว้ทำกินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งเมื่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำแพงเพชรได้ออกประกาศให้เกษตรกรหรือบุคคลที่ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินเดิมมายื่นคำขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๒ แล้ว

มานิตย์ จุมปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

80

ต่อ

- ผู้คัดค้านกลับเพิกเฉยไม่ดำเนินการยื่นคำขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน หรือยื่นคำขอเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำแพงเพชร หรือส่งมอบที่ดินดังกล่าวคืนให้แก่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อนำไปดำเนินการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรหรือผู้มีสิทธิต่อไป การกระทำของผู้คัดค้านจึงเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อันเป็นการปิดกั้นโอกาสของเกษตรกรรายอื่นที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ ดังนั้น การกระทำของผู้คัดค้านจึงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ ความเชื่อมั่นและความศรัทธาของประชาชนต่อตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติที่มีหน้าที่หลักเกี่ยวกับการเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและกฎหมายต่างๆ ที่ประกาศใช้บังคับกับประชาชน แต่ผู้คัดค้านกลับไม่ประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน ภายใต้หลักนิติรัฐอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน และส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินของรัฐให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อันเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๓ วรรคสอง

ต่อ

- เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมของการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติเจตนา และความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติของผู้คัดค้านแล้ว องค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกาเห็นว่า ผู้คัดค้านได้ที่ดินมาโดยการซื้อจากบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินในระหว่างประกอบอาชีพข้าราชการตำรวจ มิใช่จากการบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งขณะนั้นมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ยังไม่มีผลใช้บังคับ และภายหลังที่ผู้คัดค้านเข้ายึดถือและครอบครองที่ดินของรัฐแล้ว พยานผู้ร้องเบิกความว่าเคยเห็นผู้คัดค้านเข้ามาในที่ดินเพื่อดำเนินการปรับเกลี่ยและถมดินในที่ดินของตนเอง เพื่อสร้างสำนักงาน ส.ส. ใช้เป็นศูนย์ประสานงานกับประชาชน แต่ก็ได้ดำเนินการ โดยจำวนเวลาที่แน่ชัดไม่ได้ แต่ในช่วงปี ๒๕๖๒ ถึงปี ๒๕๖๓ ผู้คัดค้านไม่เคยเข้ามาในที่ดิน ปัจจุบันไม่เคยมีบุคคลใดเข้ามาทำประโยชน์ในที่ดินของผู้คัดค้าน สภาพที่ดินของผู้คัดค้านเป็นดินรกร้าง ไม่มีสิ่งปลูกสร้าง มีเพียงการปลูกไม้ยืนต้นเท่านั้น สอดคล้องกับภาพถ่ายตามบันทึกตรวจสอบสถานที่ของผู้ร้อง ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ซึ่งไม่ปรากฏความเสียหายต่อสภาพป่าอย่างชัดเจน ประกอบกับผู้คัดค้านต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๙๔-๓๔๙๕/๒๕๖๒ และศาลจังหวัดพัยายอกหมายจับผู้คัดค้านไว้ ตามหมายจับเลขที่ ๒๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ ปัจจุบันผู้คัดค้านอยู่ระหว่างหลบหนีหมายจับดังกล่าว ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้เพียงว่าผู้คัดค้านเข้ายึดถือและครอบครองที่ดินของรัฐในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยไม่มีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรและหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเท่านั้น แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้คัดค้านเข้าทำประโยชน์ในที่ดินอันมีลักษณะเป็นการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและเป็นปฏิปักษ์ต่อที่ดินแปลงอื่นซึ่งอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประกอบกับเนื้อที่ดินของผู้คัดค้านมีเพียง ๒ งาน ๔๔ ตารางวา ซึ่งเป็นจำนวนเล็กน้อย และไม่ปรากฏความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อทรัพยากรที่ดินของรัฐแต่อย่างใด ดังนั้นการกระทำของผู้คัดค้านจึงเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ แต่ยังไม่ถือว่ามีความร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๗ วรรคสอง

พิพากษาให้ยกคำร้อง.

คดีพิเศษประเภทที่ ๓ คดีเลือกตั้ง

คดีเลือกตั้ง

คดีเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญฯ ปัจจุบันที่น่าสนใจมีดังต่อไปนี้

- คดีเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก
- คดีเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมหลังประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก
- คดีคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้สมัครเป็นวุฒิสภา: ศาลฎีกา

๑. คดีเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก

ข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลือกตั้งหากเป็นกรณีก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น ถ้าผู้กระทำการนั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือก แล้วแต่กรณี หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราว ทั้งนี้ คำสั่งของคณะกรรมการเลือกตั้งข้างต้นให้เป็นที่สุด (รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๒๒๕)

มานิตย์ จุมปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

85

อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกมี ๒ ประการสำคัญ

ประการแรก สั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น

ประการที่สอง ถ้าผู้กระทำการนั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือก แล้วแต่กรณี หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราว

มานิตย์ จุมปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

86

๒. คดีเลือกตั้ง
เกี่ยวกับการเลือกตั้ง
หรือการเลือกที่มีได้
เป็นไปโดยสุจริตหรือ
เที่ยงธรรมหลัง
ประกาศผลการ
เลือกตั้งหรือการเลือก

เมื่อมีการดำเนินการตามที่กล่าวมาข้างต้นตามมาตรา ๒๒๕ หรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือก ผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น (รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๒๖ วรรคหนึ่ง)

การพิจารณาของศาลฎีกา ให้นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ (รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๒๖ วรรคสอง)

มาบิลด์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

87

ต่อ

ในกรณีที่ศาลฎีกาพิพากษาว่าบุคคลกระทำความผิดตามที่ถูกร้อง ให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี (รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๒๖ วรรคสาม)

เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด และเมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำความผิด ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ (รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๒๖ วรรคสี่)

อนึ่ง ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้นำวิธีการที่กล่าวมาข้างต้นมาใช้โดยอนุโลม แต่อำนาจของศาลฎีกาเป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์เป็นที่สิ้นสุด (มาตรา ๒๒๖ วรรคหก)

มาบิลด์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

88

คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งที่ ๓๐๖๗/๒๕๖๒

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งได้ไต่สวนและตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว คดีมีประเด็นต้องวินิจฉัยว่าผู้คัดค้านกระทำการทำให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภามีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือไม่ ผู้ร้องมีนางกันตภรณ์ เชื้อกรมย์ เป็นพยานเบิกความยืนยันข้อเท็จจริงตามที่ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนว่า เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ เวลาประมาณ ๑๐ นาฬิกา ผู้คัดค้านซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มที่ ๓ กลุ่มการศึกษาและสาธารณสุขใช้โทรศัพท์หมายเลข ๐๙ ๑๔๒๗ ๙๔๘๖ โทรศัพท์ติดต่อหาพยานทางโทรศัพท์หมายเลข ๐๘ ๑๗๔๓ ๐๔๓๖ และพูดว่า “ไปลงคะแนนให้ผมระดับจังหวัด เดี่ยวผมจะให้ค่าสมัครคืน พูดกันตรง ๆ” และพูดอีกว่า “ถ้าไม่มีเดี๋ยวไปลงคะแนนให้ผมระดับจังหวัดนี้ เดี่ยวผมจะให้ค่าสมัครคืน”

มานิตย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๖๑

89

ต่อ

พยานใช้โทรศัพท์บันทึกการสนทนาไว้ แล้วไปแจ้งความร้องทุกข์ที่สถานีตำรวจภูธรหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ต่อมาวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดบุรีรัมย์มาพบเพื่อขอทราบข้อมูลและขอคลิปเสียงการสนทนา ต่อมาคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเรียกให้พยานไปให้ถ้อยคำ พร้อมให้รับรองข้อความที่ถอดจากคลิปเสียงว่าตรงตามที่สนทนาจริง ตามบันทึกถ้อยคำพยาน และเอกสารถอดคลิปเสียงสนทนาหน้า ๘/๑, ๘/๒ และหน้า ๑๑/๑ ถึงหน้า ๑๑/๘ ในสำนวนการไต่สวนการเลือกสมาชิกวุฒิสภาเอกสารหมายเลข ร. ๑ สอดคล้องกับที่ผู้คัดค้านเบิกความรับว่า เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ เวลาประมาณ ๑๐ นาฬิกา พยานโทรศัพท์หานางกันตภรณ์และได้ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน พร้อมทั้งรับรองข้อความที่ถอดจากคลิปเสียงว่าถูกต้องตามที่มีการสนทนากับนางกันตภรณ์จริงตามบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา และเอกสารถอดคลิปเสียงสนทนา หน้า ๑๐/๑, ๑๐/๒ และหน้า ๑๑/๙ ถึงหน้า ๑๑/๑๖

มานิตย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๖๑

90

ต่อ

ในสำนวนการไต่สวนการเลือกสมาชิกวุฒิสภา เอกสารหมายเลข ร. ๑ เห็นว่าเมื่อข้อเท็จจริงได้ความตามทางไต่สวนว่า ก่อนมีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับจังหวัด ผู้คัดค้านโทรศัพท์ไปหานางกนกตรภณ์แล้วพูดข้อความดังกล่าว ซึ่งมีความหมายว่า ในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับจังหวัดหากนางกนกตรภณ์เลือกผู้คัดค้าน ผู้คัดค้านจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนโดยจะจ่ายเงินจำนวนเท่ากับค่าสมัครคืนให้แก่นางกนกตรภณ์ ซึ่งเป็นผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาและมีสิทธิเลือก อันเป็นการจูงใจให้เลือกผู้คัดค้านเป็นการเอาเปรียบผู้สมัครรายอื่น ทำให้เจตนารมณ์ของการเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่ต้องการคนดี และบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์อาชีพ หรือทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม เข้าไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน ในวุฒิสภาเสียไป การกระทำของผู้คัดค้านจึงเป็นการสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อบูชาใจให้ผู้สมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกลงคะแนนให้แก่ผู้คัดค้าน อันมีผลทำให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภามีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ผู้คัดค้านจึงต้องถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาสิบปีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๒๖ วรรคสาม ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๐ วรรคสอง พิพากษาให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของนายบรรจบ นามวิเศษ ผู้คัดค้าน เป็นเวลาสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษา

มานิตย์ จุณปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

91

๓. คดีคุณสมบัติของ
ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรและผู้สมัคร
เป็นวุฒิสภา: ศาล
ฎีกา

รัฐธรรมนูญฯ และพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะ
ต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ไว้หลายประการ เช่น ต้องไม่เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นใน
กิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

มานิตย์ จุณปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

92

ตัวอย่างคดีที่ศาลเห็นว่าไม่มีลักษณะต้องห้าม
คำสั่งศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งที่ ๑๔๐๓/๒๕๖๒

ผู้ร้องเคยเป็นเจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยซึ่งได้จัดแจ้งการพิมพ์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้เมื่อปี ๒๕๕๔ และได้จัดแจ้งเปลี่ยนแปลงการลาออกจากการเป็นเจ้าของและบรรณาธิการแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๑ อันเป็นเวลาก่อนที่ผู้ร้องจะยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งที่ยังปรากฏข้อมูลว่าผู้ร้องยังไม่ได้แก้ไขข้อมูลในระบบฐานข้อมูลเท่านั้น ผู้ร้องจึงเป็นผู้มีคุณสมบัติในการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙๘ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๓) ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับสมัครนายภัทรพล มานะสร่าง ผู้ร้อง และประกาศชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดสระแก้ว

มานิตย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๖๑

93

ตัวอย่างคดีที่ศาลเห็นว่ามิมีลักษณะต้องห้าม
คำสั่งศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งที่ ๑๐๖๔/๒๕๖๒

ผู้ร้องเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์สือศิลป์เมืองกำแพง โดยผู้ร้องได้รับอนุญาตจัดแจ้งการพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘ แม้ต่อมาวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ผู้ร้องแจ้งเลิกการประกอบกิจการและแจ้งยกเลิกรายการหลักฐานการจดทะเบียนการพิมพ์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว แต่เป็นระยะเวลาหลังจากผู้ร้องยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว จึงต้องถือว่าในวันที่ผู้ร้องยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ร้องยังเป็นเจ้าของกิจการ ผู้ร้องจึงเป็นบุคคลอันมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙๘ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๓) ที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดกำแพงเพชร นั้น ชอบแล้ว จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

มานิตย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๖๑

94

ตัวอย่างคดีที่ศาลเห็นว่ามัลักษณะต้องห้าม คำสั่งศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งที่ ๑๗๐๖/๒๕๖๒

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านเป็นผู้มีสิทธิรับสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด มาร์ส เอ็นจิเนียริง แอนด์ เซอร์วิส ประกอบกิจการก่อสร้างอาคารที่ไม่ใช่ที่พักอาศัย ที่ระบุในวัตถุประสงค์ข้อที่ ๔๓ ว่า ประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ รับผิดชอบโฆษณา สปอร์ตโฆษณา เผยแพร่ข้อมูล เป็นเพียงแบบวัตถุประสงค์สำเร็จรูปแบบคำขอจดทะเบียนเท่านั้น อีกทั้งห้างดังกล่าวได้สิ้นสภาพนิติบุคคลไปตั้งแต่วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๒ แล้ว ขอให้ยกคำร้องศาลเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้คัดค้านเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด มาร์ส เอ็นจิเนียริง แอนด์ เซอร์วิส ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ และออกหนังสือพิมพ์ ผู้คัดค้านจึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙๘ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๓)

มานิตย์ จุลปา กฏหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

95

ต่อ

ที่ผู้ร้องอ้างว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด มาร์ส เอ็นจิเนียริง แอนด์ เซอร์วิส มีวัตถุประสงค์ดังกล่าวแต่ไม่ได้ประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ และออกหนังสือพิมพ์ จึงฟังไม่ขึ้น แม้ต่อมาวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๒ ผู้คัดค้านจดทะเบียนเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด มาร์ส เอ็นจิเนียริง แอนด์ เซอร์วิสแล้ว แต่เป็นระยะเวลาหลังจากผู้คัดค้านยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว จึงต้องถือว่าในวันที่ผู้คัดค้านยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้คัดค้านเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือหุ้น ในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน ผู้คัดค้านจึงเป็นบุคคลอันมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติดังกล่าวและไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำร้องของผู้ร้องฟังขึ้น จึงมีคำสั่งให้ถอนชื่อนายภูเบศวร์ เห็นหลอด ผู้คัดค้าน ออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดสกลนคร ของพรรคอนาคตใหม่ (ดูคำสั่งศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งที่ ๑๓๕๖/๒๕๖๒ ซึ่งวินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

มานิตย์ จุลปา กฏหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

96

ข้อสังเกต ปัจจุบัน

กิจการสื่อต้องมีวัตถุประสงค์ทำสื่อ และต้องประกอบกิจการจริง

เดิม แนวคำพิพากษาศาลฎีกาฯ ในประเด็นลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ที่ว่า “ต้องไม่เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ” จะเห็นว่า เพียงกิจการนั้นมีวัตถุประสงค์ในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ แม้ยังไม่ได้มีการประกอบกิจการนั้น ก็ถือว่าต้องด้วยลักษณะต้องห้ามแล้ว โดยไม่ได้พิจารณาว่า กิจการนั้นแท้จริงมีการประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชนหรือไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง **เพียงกิจการนั้นมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับสื่อ (แม้ยังไม่ได้มีการประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อ) แล้วมีชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. เป็นผู้ถือหุ้น ก็ถือว่าต้องด้วยลักษณะต้องห้ามแล้ว**

แต่แนวของศาลรัฐธรรมนูญระยะหลังจะพิจารณาว่าถือหุ้นสื่อแล้ว กิจการนั้นยังคงประกอบกิจการสื่ออยู่ ไม่ใช่เพียงมีระบุไว้ในวัตถุประสงค์แต่ไม่ได้ประกอบกิจการสื่อ (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘-๑๙/๒๕๖๓ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๗ คดีนายพิรุณ ถิรพันธุ์บริษัทโอทีจีจำกัด) (คดีในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นการพิจารณาประเด็นว่า ส.ส. หรือ ส.ว. ที่ถือหุ้นสื่อนั้นเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามไม่ให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเลือกหรือไม่ อันจะเป็นเหตุให้สมาชิกภาพสิ้นสุด)

อนึ่ง ในการเลือกตั้ง ส.ส. ปี ๒๕๖๖ ศาลฎีกามีแนวบรรทัดฐานชัดเจนว่า ลักษณะต้องห้ามที่ต้องไม่เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ กิจการนั้นยังคงจะต้องประกอบกิจการสื่ออยู่ ไม่ใช่เพียงระบุไว้ในวัตถุประสงค์แต่ไม่ได้ประกอบกิจการสื่อ (ตามแนวของศาลรัฐธรรมนูญ) (คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๓๙/๒๕๖๖)

มานิตย์ จุมปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

97

ต่อ

ปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๖๘) แนวบรรทัดฐาน ถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวก็ต้องห้าม เพราะกฎหมายไม่ได้ ระบุว่าจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่าจะต้องมีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการหรือไม่

ศาลฎีกาในปี ๒๕๖๖ ตัดสินว่า การถือหุ้นเพียงจำนวนน้อยในบริษัทแม่ ที่มีบริษัทลูกประกอบกิจการสื่อ ไม่ถือว่าเข้าลักษณะต้องห้าม (คำสั่งศาลฎีกา ลต สสข ๒๔/๒๕๖๖)

นำคิดว่า แท้จริงหากถือหุ้นในกิจการสื่อ ควรต้องถือมากพอที่จะมีผลต่อการใช้กิจการนั้นเพื่อตนเอง จึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการบัญญัติห้ามถือหุ้นในกิจการสื่อหรือไม่????

ในประเด็นเรื่อง การถือหุ้นในกิจการสื่อจะต้องมีจำนวนหุ้นมากพอที่จะมีอำนาจบริหารหรือครอบงำการดำเนินการของกิจการหรือไม่ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๗ มีบรรทัดฐานว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) และมาตรา ๑๐๑ (๖) ไม่ได้กำหนดว่าการเข้าถือหุ้นในกิจการสื่อที่จะต้องห้ามนั้นต้องมีหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้กำหนดว่าจะต้องมีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ดังนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวก็ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแล้ว

ต่อมาในการเลือก ส.ว. ปี ๒๕๖๗ ศาลฎีกามีบรรทัดฐานชัดเจนในทิศทางเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญ ในรายงานกระบวนการพิจารณาที่ ลต สว ๓๐๑/๒๕๖๗ ว่า บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้ระบุว่าจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่าต้องมีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ดังนั้น การถือหุ้นแม้เพียงหุ้นเดียวย่อมถือเป็นการถือหุ้นตามความหมายแห่งบทบัญญัติ ดังกล่าวแล้ว

มานิตย์ จุมปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

98

คำสั่งศาลฎีกา ตต สสข ๒๔/๒๕๖๖ (วันที่ ๒ พ.ค.) กรณีชาญชัย อิสระเสนารักษ์

บริษัทย่อย ๒ บริษัทประกอบกิจการสื่อ แต่ผู้สมัคร ส.ส. ถือหุ้นในบริษัทหลัก (แม่) ศาลเห็นว่าบริษัทหลักก็ถือว่าเป็นประกอบกิจการสื่อ แต่ผู้สมัคร ส.ส. ถือหุ้นเพียง ๒๐๐ หุ้น ศาลเห็นว่า การห้ามถือหุ้นในกิจการสื่อ “มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลเพื่อประโยชน์ทางการเมือง”

คดีนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องมีหุ้นในบริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) จำนวนเพียง 200 หุ้น จากจำนวนหุ้นที่ชำระแล้วทั้งหมด 2,973,925,791 หุ้น และมูลค่าหุ้นทั้งหมดของบริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ตามราคาตลาด ณ สิ้นปี 2565 เป็นเงิน 579,971,000,000 บาท ในขณะที่หุ้นของผู้ร้องมีมูลค่าตามราคาตลาดในวันเดียวกัน เป็นเงินเพียง 39,000 บาท

มานิตย์ จุมปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

99

ต่อ

การที่ผู้ร้องเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) จำนวนเพียง 200 หุ้นดังกล่าว ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ผู้ร้องย่อมไม่มีอำนาจสั่งการให้ บริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ร้องและพรรคการเมืองของผู้ร้อง หรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครและพรรคการเมืองอื่น เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งของผู้ร้องหรือพรรคการเมืองของผู้ร้องได้

เนื่องจากผู้ร้องมิใช่เจ้าของหรือมีจำนวนหุ้นในจำนวนมากพอที่จะสามารถกระทำเช่นนั้นได้ การตีความบทบัญญัติของกฎหมายตามลายลักษณ์อักษร ให้ผู้ร้องมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะถือหุ้นบริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) เพียง 200 หุ้น ย่อมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

การที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดนครนายก จึงเป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 98 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 42 (3)

จึงมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านเพิ่มชื่อนายชาญชัย อิสระเสนารักษ์ ผู้ร้อง และประกาศรายชื่อ ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดนครนายก ของพรรคประชาธิปัตย์

มานิตย์ จุมปา กฎหมายรัฐธรรมนูญ เนติฯ 2569

100

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๗ คดีนายพิธา ถิ่อุ่นบริษัทไอทีวีจำกัด

การพิจารณาว่านิติบุคคลใดเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนหรือไม่ ไม่อาจพิจารณาแต่เพียงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนิติบุคคลที่จดทะเบียนหรือจัดตั้งไว้เป็นทางการเพียงอย่างเดียวแต่จะพิจารณาควบคู่ไปกับการดำเนินกิจการของนิติบุคคลนั้นด้วยว่ามีการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นหรือไม่

ตั้งแต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีออกเลิกสัญญาจนถึงปัจจุบันบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน อีกทั้งไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติจัดตั้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ และสื่อโฆษณา ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิทยุทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (เอกสารหมายเลข ศ ๔๕ ถึง ศ ๙๐) ดังนั้น ณ วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ การถิ่อุ่นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ของผู้ถูกร้องตามคำร้องจึงไม่ทำให้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๔ (๓)

มานิตย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๖๗

101

กรณีผู้สมัคร ส.ว.

รัฐธรรมนูญฯ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามหลากหลาย เช่น ผู้สมัคร ส.ว. ต้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง

มานิตย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๖๗

102

ตัวอย่างคดีที่ศาลเห็นว่าไม่มีลักษณะต้องห้าม
คำสั่งศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งที่ ๘๕๒๖/๒๕๖๑

การเป็นสมาชิกพรรคเสรีรวมไทยของผู้ร้องสิ้นสุดลงในวันที่ ๒๖
พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นวันที่นายทะเบียนพรรคเสรีรวมไทยได้รับ
หนังสือลาออกของผู้ร้อง การที่ผู้ร้องสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา
เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ผู้ร้องจึงไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้
สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๑๔ (๒๑) (ดูคำสั่ง
ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งที่ ๘๔๗๓/๒๕๖๑, ๘๔๗๔/๒๕๖๑, ๘๔๗๗/
๒๕๖๑, ๘๔๗๘/๒๕๖๑, ๘๔๗๙/๒๕๖๑ ซึ่งวินิจฉัยในทำนองเดียวกัน)

มานิติฯ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

103

ตัวอย่างคดีที่ศาลเห็นว่าไม่มีลักษณะต้องห้าม
คำสั่งศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งที่ ๘๕๒๘/๒๕๖๑

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอันมี
ลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ เห็นว่า หลังจากผู้
คัดค้านมีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องทราบว่าผู้ร้องไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิก
วุฒิสภา เพราะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ผู้ร้องจึงเข้าแจ้งความต่อเจ้า
พนักงานตำรวจยืนยันว่าไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ตามสำเนา
รายงานประจำวันรับแจ้งเป็นหลักฐาน ซึ่งปรากฏข้อความที่แจ้งว่า ผู้ร้องขอ
ยืนยันเด็ดขาดว่ายังไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแต่อย่างใด ดังนั้น
หากผู้ร้องไม่มั่นใจก็คงไม่กล้าเข้าแจ้งความยืนยันแก่เจ้าพนักงานตำรวจ
เช่นนั้น

มานิติฯ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

104

ต่อ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้คัดค้านไม่ประสงค์ยื่นคำคัดค้านและไม่ประสงค์ที่จะไต่สวนพยานหลักฐานคัดค้านคำร้องของผู้ร้อง แม้กระทั่งหลักฐานการตรวจสอบการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ผู้คัดค้านก็มีได้นำมาแสดงแต่อย่างใด ถือว่าผู้คัดค้านไม่มีพยานหลักฐานมาแสดงว่าผู้ร้องมีลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๑๔ (๒๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๖๑ ข้อเท็จจริงเชื่อว่า ผู้ร้องไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและไม่มีสมาชิกพรรคการเมืองมาก่อน จึงไม่มีลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา ๑๔ (๒๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๖๑

ตัวอย่างคดีที่ศาลเห็นว่าไม่ลักษณะต้องห้าม คำสั่งศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งที่ ๘๕๖๑/๒๕๖๑

มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า ขณะยื่นใบสมัครผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่ เห็นว่า ผู้ร้องแถลงว่าไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและไม่เคยยื่นใบลาออก แต่กลับปรากฏจากคำแถลงของผู้ร้องเองว่า ผู้ร้องเพ่งทราบว่ามีชื่อเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทย เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ เมื่อมาฟังคำสั่งศาลฎีกาในคดีหมายเลขดำที่ ลต.๑/๒๕๖๑ ที่ศาลจังหวัดมหาสารคาม ผู้ร้องจึงไปแจ้งพรรคการเมืองไทยให้ตรวจสอบและให้ดำเนินการแก้ไข แม้ผู้ร้องแสดงหลักฐานทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองว่าลาออกเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ แต่ก็เป็นเวลาก่อนที่ผู้ร้องทราบว่ามีชื่อเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทย ข้ออ้างของผู้ร้องจึงขัดแย้งกัน ไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง ประกอบกับปรากฏจากหลักฐานของผู้คัดค้านว่า ในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ พรรคการเมืองไทยมีหนังสือส่งแบบรายงานทะเบียนสมาชิกต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้องมีชื่อเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทย ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ในวันที่ยื่นใบสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง อันมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๑๔ (๒๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๖๑

คดีพิเศษประเภทที่ ๔
เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญ
(ท่านตระหง่านบรรยายไปแล้ว)